

TEMA: NATURMANGFOLD

NATURMILJØ / BIOLOGISK MANGFOLD

Innledning:

Naturmiljø omhandler økologiske funksjoner, verneområder, viktige og utvalgte naturtyper, rødlistearter og artsforekomster.

Metode

Kunnskapen om naturmangfold baserer seg på eksisterende data som ligger i Naturbase (Miljødirektoratet), Artsdatabanken, skogbruksplaner (MiS-miljøregistreringer i skog) og grunnkart.

Det er skissert fire alternativer i tillegg til 0-alternativet. Traseene er ikke befart.

Kriterier:

Kategori rød:

- Tap av og forringelse av viktige artsforekomster i høy rødlistekategori (kritisk truet - CR, sterkt truet – EN og sårbar – VU).
- Viktige funksjoner i lokaliteter med stor verdi (A-verdi etter Miljøverndirektoratet sin naturtypeveileder) blir brutt. Ødeleggelse/ berøring av hele eller størstedelen av lokaliteten.
- Varig oppsplitting av viktige økologiske sammenhenger, slik at funksjonen går tapt.

Kategori gul:

- Tap av og forringelse av viktige artsforekomster i lavere rødlistekategori (nær truet - NT).
- Viktige funksjoner i lokaliteter med B eller C-verdi etter Miljøverndirektoratet sin naturtypeveileder blir brutt. Noe berøring av lokaliteter med stor verdi (A).
- Påvirkning på viktige økologiske sammenhenger, men uten at funksjonen reduseres vesentlig.

Kategori grønn:

- Tap av og forringelse av viktige artsforekomster som ikke er rødlistet (LC).
- Noe berøring av lokaliteter med B eller C-verdi etter Miljøverndirektoratet sin naturtypeveileder.
- Viktige økologiske sammenhenger og funksjoner blir ikke påvirket.

I vurderingen av hvilken kategori linjen vil komme i, er det tatt utgangspunkt i en «vanlig» veibygging. I enkelte av linjene er det muligheter for avbøtende tiltak. Dette er skissert under hvert punkt.

Generelt om utbyggingens påvirkning på naturmiljø:

Fragmentering av levesteder skjer både ved å legge veier i naturen, og utbygging av areal. Det blir en endring for arter som lever i det aktuelle området, utover det faktiske tapet av areal. Biotoper splittes i mindre deler og ved fragmentering kan man få mindre populasjoner og redusert genetisk mangfold. Viltkrysninger kan kun kompensere for en liten del av denne effekten.

Brudd av økologiske funksjoner kan skje f.eks. ved at et vassdrag krysses på en uheldig måte. Både drenering av myrområder og tap av ferdselsmuligheter langs vannkanter og vannårer vil slå uheldig ut for arter. Det bør derfor være et særlig fokus på slike krysninger. Et annet eksempel kan være at utbyggingen endrer mikroklimaet i et skogsområde. Endring av luftstrømmer kan føre til en uttørring av områder der arter er avhengig av en viss luftfuktighet.

Salt har en gifteffekt på levende organismer. Salt fører til tungt bunnvann i innsjøer/vann som igjen fører til oksygenmangel og tap av arter som ikke tåler mangel på oksygen. Se SaltSmart fra Statens Vegvesen.

Lilleelva verna vassdrag

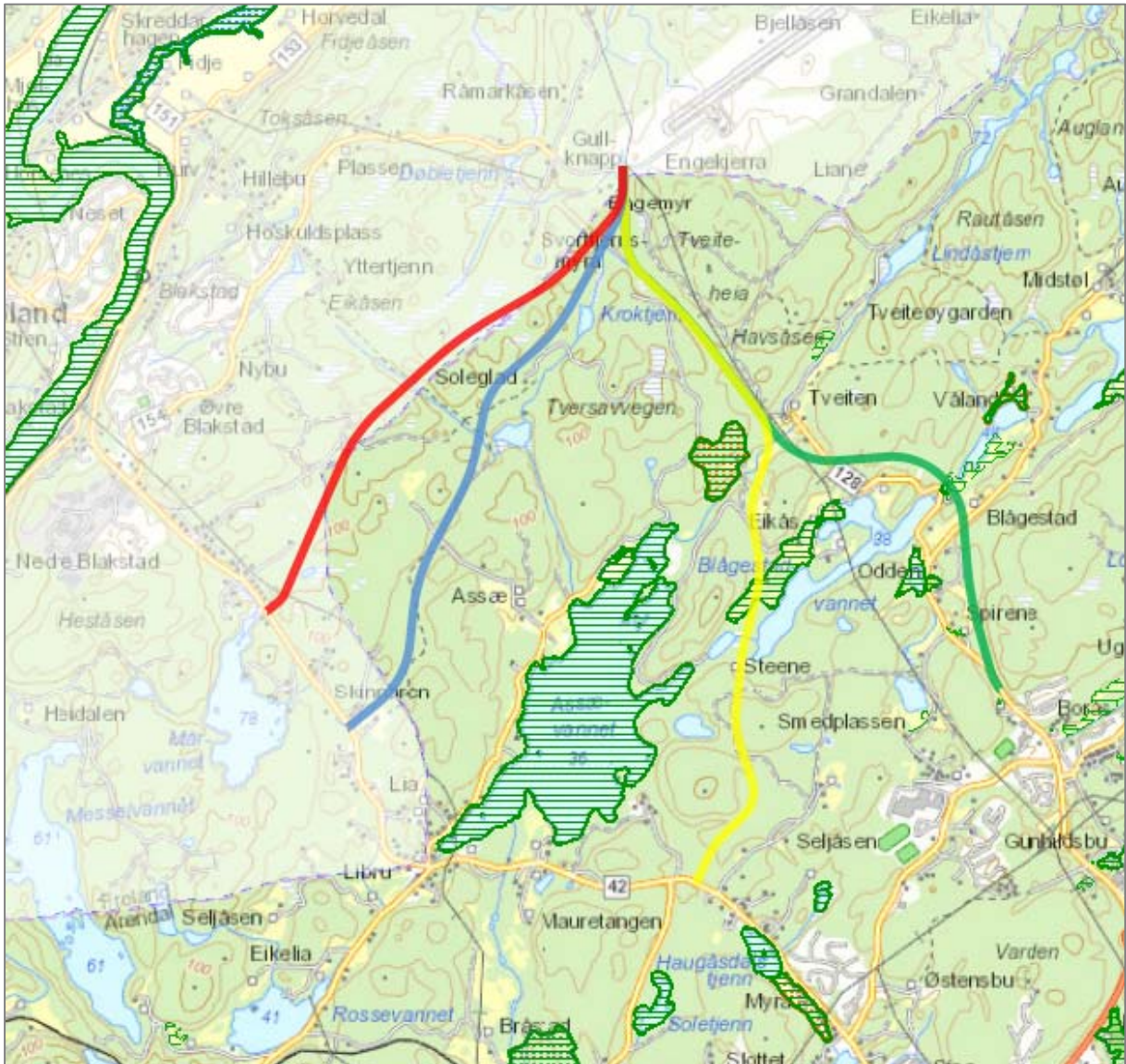
Lilleelva inngår i verneplan for vassdrag. Hensikten med verneplanen er å sikre helhetlige nedbørfelt med sin dynamikk og variasjon fra fjell til fjord. Vernet gjelder først og fremst mot kraftutbygging, men verneverdiene skal også tas hensyn til ved andre inngrep. Vassdraget ble vernet i 1993. I Stortingsproposisjonen vises det til at Lilleelva er representativt for vassdrag i midtre kystsone med relativt lite jordbruksareal. Nedbørfeltet har meget stor verdi for naturvern, friluftsliv og fiske.

Sentralt i planområdet ligger Assævannet som er en del av et ikke forsuret restområde (B-område – BN00023601). Sammen med Bråstadvann, Solevann og Sagvannene utgjør vassdraget et av de mere kalkrike kystvassdragene av en viss størrelse i Agder-fylkene. Assævannet og Sagvannene har innslag av frodige takrørbelter og rik svartorsumpskog. Vassdraget har rik vannkvalitet og trolig tilhørende rike biosamfunn. Det er registrert forekomster av mange sjeldne og rødlistede øyestikker-arter. I Assævannet (13 arter totalt) og Bråstadtjern (15 arter) er det registrert 2 rødlistede arter (*Brachytron pratense*, *Orthetrum coerulescens*), mens det i Sagvannene også er registrert en tredje rødlisteart (*Leucorrhinia pectoralis*). I Sagvannene er det registrert til sammen 19 arter av øyestikkere. Tidligere fantes den rødlistede elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) i denne delen av Lilleelva. Det ble sist observert levende muslinger på 1980-tallet. Assævannet er en av de mer artsrike innsjøene i regionen når det gjelder fiskeslag, med både abbor, sik, suter og røye.

Planlagt utbygging med vei og næringsarealer vil kunne påvirke vassdraget direkte gjennom kryssinger og indirekte gjennom forurensning av veistøv og salt.

Naturtyper:

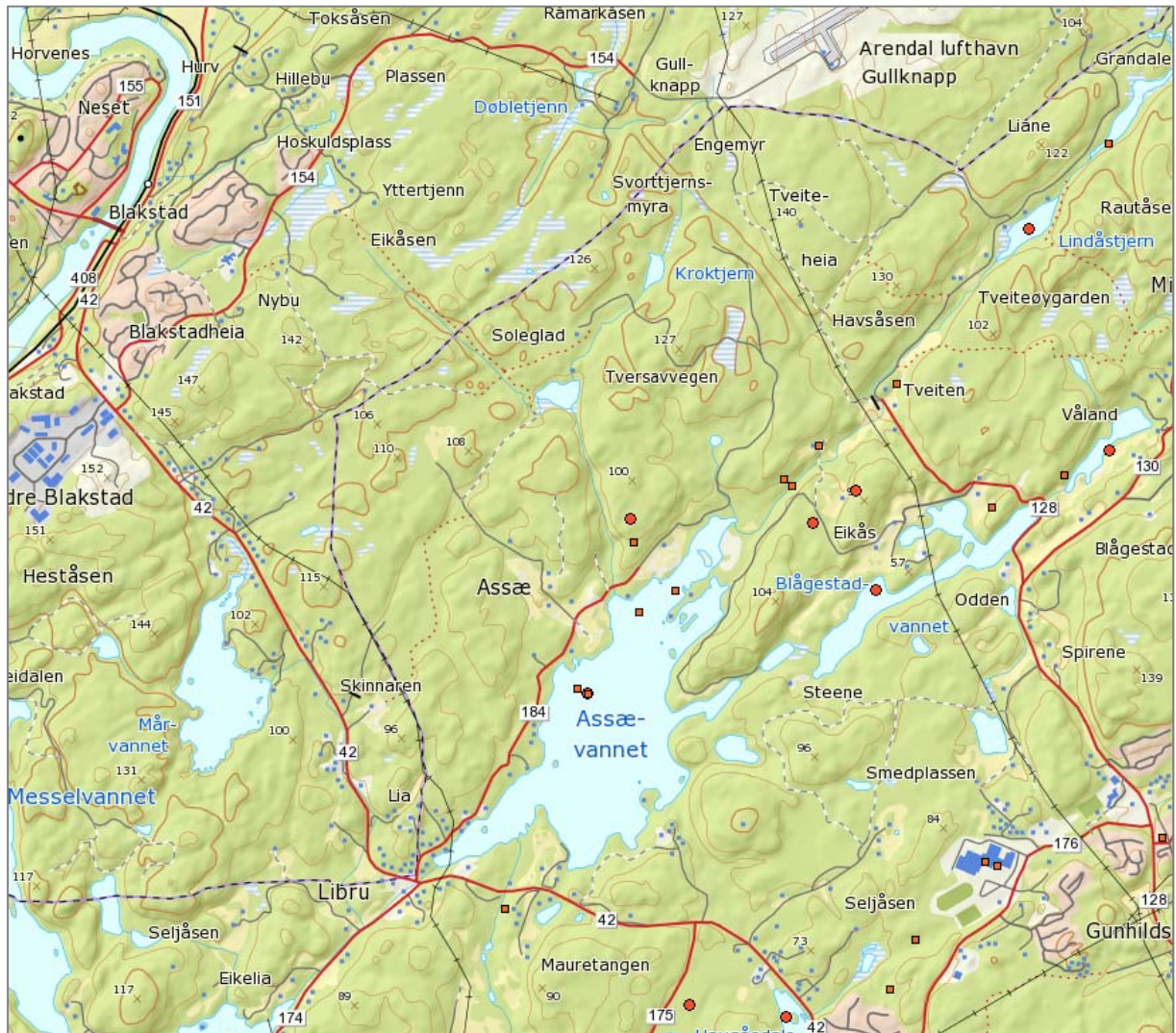
Utsnittet under viser de fire alternative linjene og registrerte naturtyper i området.

Utsnitt fra kommunens kart

Artsinformasjon:

Utsnittet under viser registrerte rødlistede arter i området.

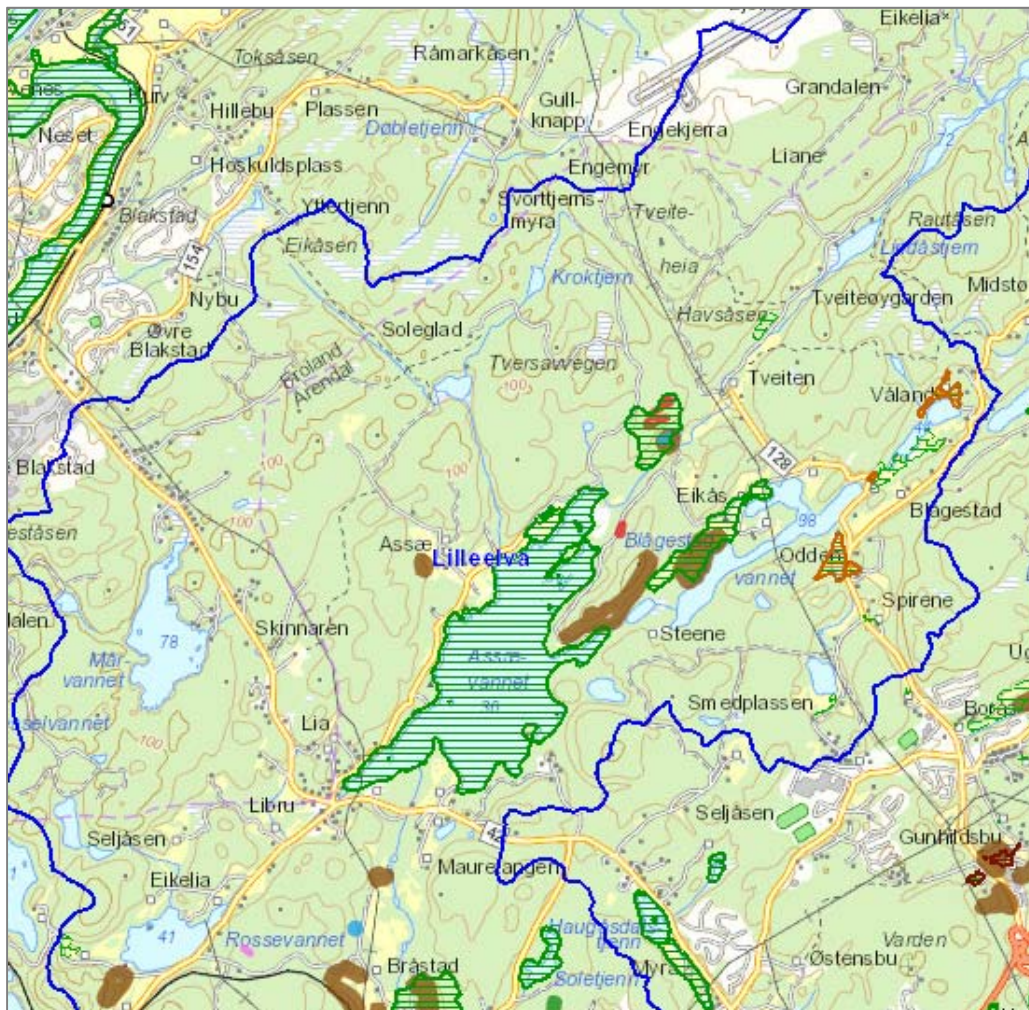

Utsnitt fra Artsdatabanken

- Rød sirkel Sårbar (VU)
- Rød firkant Nær truet (NT)

Miljøregistrering i Skog:

Utsnittet under viser miljøregistreringer i skog (MiS figurer), viktige naturtyper og utstrekningen av nedbørsfeltet for Lilleelva.

Utsnitt fra Naturbase

Brune streker	MiS	Rik bakkevegetasjon
Røde streker	MiS	Gamle trær
Blå streker	MiS	Rikbarkstrær
Grønn skravur		Viktige naturtyper
Blå linje		Utsrekning av nedbørsfeltet

0-alternativet – HVORDAN LEGGES 0-ALTERNATIVET INN I SILINGSRAPPORTEN?

Beskrivelse av dagens situasjon:

Området ligger på nordsiden av nedslagsfeltet til Lilleelva. Det er ingen registreringer i naturbasen og artsdatabanken. Dagens veitrase grenser inntil to mindre vann (Yttertjenn og Døbletjenn).

Beskrivelse av konsekvens:

Ingen

Konsekvens: Grønn

Alternativ 1 (rød linje)

Beskrivelse av dagens situasjon:

Linjen strekker seg ca. 3,2 km gjennom skogsterrang og treffer flere myrområder og mindre vann. Området ligger inne i nedslagsfeltet til Lilleelva. Linjen treffer ingen registreringer i naturbasen, artsdatabanken eller MiS registreringer.

Beskrivelse av konsekvens:

I tillegg til beslaglegging av areal til veitraseen, og tilhørende problemer med fragmentering, vil en eventuell utbygging av næringsareal beslaglegge ytterligere areal. Dagens kunnskapsgrunnlag tilsier ikke at rødlistede arter eller viktige naturtyper vil bli berørt.

Konsekvens: Gul

Muligheter for avbøtende tiltak:

Plassere linjen i tilstrekkelig avstand til vannforekomster. Fangdammer som samler opp veistøv og salt fra veien.

Alternativ 2 (blå linje)

Beskrivelse av dagens situasjon:

Linjen strekker seg ca. 3,6 km gjennom skogsterrang. Linjen treffer flere myrområder og vann, deriblant Stemmetjenn og Kroktjenn. Området ligger inne i nedslagsfeltet for det vernede vassdraget Lilleelva. Linjen treffer ikke direkte registreringer i naturbasen, artsdatabanken eller MiS-registreringer. Bekken som renner fra Stemmetjenn og til Assævannet går gjennom Brudalen der det finnes eldre granbestander med spredt forekomst av rikkbarkstrær og gamle trær.

Beskrivelse av konsekvens:

I tillegg til beslaglegging av areal til veitraseen, og tilhørende problemer med fragmentering, vil en eventuell utbygging av næringsareal beslaglegge ytterligere areal. Dagens kunnskapsgrunnlag tilsier ikke at rødlistede arter eller viktige naturtyper vil bli berørt. Forurensning fra veien kan gi en uheldig påvirkning på de nærliggende vannene og tilhørende vassdragssystemer og arter tilknyttet dette.

Konsekvens: Gul

Muligheter for avbøtende tiltak:

Plassere linjen i tilstrekkelig avstand til vannforekomster. Fangdammer som samler opp veistøv og salt fra veien. Gjennomføring av disse tiltakene kan heve konsekvens-kategorien til grønn.

Alternativ 3 (gul linje)

Beskrivelse av dagens situasjon:

Linjen strekker seg ca. 4,4 km gjennom skogsterrang. Linjen krysser flere vassdrag. Området ligger inne i nedslagsfeltet for det vernede vassdraget Lilleelva. Linjen krysser og tangerer flere registreringer i naturbasen, artsdatabanken og MiS-registreringer.

Rett øst for Assævannet er det flere interessante registreringer. Av naturtyper er naturbeitemark registrert på Plassen (A-område – BN00079488) og Eikås (B-område – BN00079486)). Innenfor de samme områdene er det gjennom Miljøregistrering i Skog registrert bestander med rik bakkevegetasjon, gamle trær og rikbarkstrær. Her er også områder med gamle trær og rik bakkevegetasjon registrert lengre mot Assævannet. Av arter er det registrert løveslørsopp (sårbar), skjermkjuke (sårbar) grønn rødspore (nær truet), grangråkjuke (nær truet) og trolljordtunge (nær truet). De to artene i høyeste rødlistekategori er knyttet hovedsakelig til eik i lågurteikeskog og edelløvskog.

I vassdraget er det registrert ål (sårbar). Denne arten finnes både i Assævannet og Blågestadvannet. I området rundt Assævannet er det registrert slettsnok (nær truet), fiskemåke (nær truet) og sivspurv (nær truet).

Beskrivelse av konsekvens:

I tillegg til beslaglegning av areal til veitraseen, og tilhørende problemer med fragmentering, vil en eventuell utbygging av næringsareal beslaglegge ytterligere areal. Linjen krysser rett gjennom naturtypen Eikås med de registrerte rødlistede artene. Videre berører linjen Plassen med de verdiene som er registrert der. Det er usikkert i hvor stor grad Plassen vil bli berørt av en veiframføring. Kryssing av vassdraget vil, avhengig av utformingen av krysningspunktet, kunne gi negative konsekvenser for arter knyttet til vannet og kantsonene.

Konsekvens: Rød

Muligheter for avbøtende tiltak:

Det er muligheter for å dempe de negative konsekvensene av denne linjen ved å dra den godt øst for Plassen og lage gode krysningspunkt ved de to vassdragene. Linjen vil likevel ødelegge området ved Eikås, og dermed stadig ligge i rød kategori.

Alternativ 4 (grønn linje)

Beskrivelse av dagens situasjon:

Linjen strekker seg ca. 4 km gjennom skogsterreng. Deler av linjen vil bli liggende parallelt med eksisterende vei og bebyggelse. Linjen krysser flere vassdrag. Området ligger inne i nedslagsfeltet for det vernede vassdraget Lilleelv. Linjen treffer flere registreringer i naturbasen og artsdatabanken.

Opp langs Myraveien er det flere registrerte naturtyper. Småbiotoper Spirene (C-område – BN00079480) og slåttemarksområdet Leirholtjenn (B-område – BN00079481)) vil ut fra tenkt linje bli liggende vest for ny vei og dermed ikke bli berørt.

I området ved Tveiten og krysningen ved vassdraget berøres slåttemarksområdet Blågestad (B-område – BN00079485)) og naturbeitemarksområdet Våland S (C-område – BN00079483). Her er det registrert kremlevokssopp (nær truet). I vassdraget er det registrert ål (sårbar). Rett nord for krysningen er det gjennom Miljøregistrering i Skog registrert eldre granbestander med spredte forekomster av rikbarkstrær og på Ormsnes er det registrert løvbestander med spredte forekomster av rikbarkstrær.

Lenger nord svinger linjen vestover og tangerer naturbeitemarksområdet Plassen (A-område – BN00079488). Av arter er det her registrert grønn rødspore (nær truet), grangråkjuke (nær truet) og trolljordtunge (nærtruet).

Beskrivelse av konsekvens:

I tillegg til beslaglegging av areal til veitraseen, og tilhørende problemer med fragmentering, vil en eventuell utbygging av næringsareal beslaglegge ytterligere areal. Linjen vil krysse, fragmentere og mest sannsynlig ødelegge en viktig naturtype der rødlistede arter har sitt levested. Kryssing av vassdraget vil, avhengig av utformingen av krysningpunktet, kunne gi negative konsekvenser for arter knyttet til vannet og kantsonene.

Konsekvens: Rød

Muligheter for avbøtende tiltak:

Det er muligheter for å dempe de negative konsekvensene av denne linjen ved å dra den godt øst for Plassen og lage gode krysningpunkt ved de to vassdragene. Disse tiltakene kan heve konsekvenskategorien til gul. Da linjen går gjennom naturtyper i B- og C-kategori kan konsekvenskategorien ikke heves ytterligere.

Vurdering etter naturmangfoldloven.

NML §9, Føre-var-prinsippet (s 31):

Det foreligger en alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet og friluftsområder, som bør utredes bedre. Det er ikke naturtyper som er spesielt sårbare eller vernet, men et attraktivt friluftsområde i nærhet til tett bebyggelse, som bør ses nærmere på før det blir arealendringer her som følge av ny vei.

NML §10, Økosystemtilnærming og samlet belastning (s 34), se sjekkliste på side 40.

En vei som i alternativ 3 og 4 vil dele opp området og kan føre til fragmentering av økosystemer som er særlig lite ønskelig, da jo mindre økosystemene er jo mindre biodiversitet kan de ha og sjansen for at arter dør ut er større enn i et stort økosystem? En ny vei er utvilsomt en påvirkning på landskap og økosystem, natyrtyper og arter. Bygging av vei er belastende på et område, og fører til tap av verdifull natur og fritidsområder. Drift av vei og økt trafikk er også belastende på natur. Det er mye forurensning som kommer fra både slitasje på vei, biler og dekk. Eksos er også forurensede...?

NML §11, Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (s 42)

Ved en eventuelt ny vei må avbøtende tiltak innføres, det må tenkes på avrenning fra vei, og ev avskjære dette. Rensebasseng er ofte brukt langs store veier i Norge.

NML §12, Miljøforsvarlige teknikker og driftmetoder (s 43)

For å ødelegge naturen minst mulig må det brukes driftsmetoder og miljøforsvarlige teknikker, det er viktig at dette blir prioritert...Man må velge den traseen som medfører minst mulig skade på leveområder til de artene som er i området, og også ta hensyn til friluftslivet.

Konklusjon: Alternativ 2 vil gjøre minst skade for miljøet og friluftslivområdet.